

Forordning angaaende Jords borttagelse fra Fæstegaarde af 8de Juni 1787 § 1 c: „Skald Jorddrotten anser det gavnligt at tillægge Husmændene noget af Byens Jorder til Brug, da skal saadant ikke alene være ham tilladt ved Udskiftningen, men endog hvor denne allerede maatte være tilendebragt, og det derved er bleven forbigaaet at tagtage Husmændenes Tør i denne Henseende; dog maa ingen Husmand nyde mere end 3 eller, i det højeste, 4 Tdr. Land af middelmaadig Jord og Stoleholderen dobbelt saa meget.“

Plakat af 16de Maj 1795.

at ligesom det ved den gennem Rentekammeret udgaagne Forordning af 8de Juni 1787 1ste Post Lit. c., er under visse Vilkaar blevet tilladt at henlægge Jord til saa mange jordløse Huse, der ere i en By, om deres Antal endog overstiger Gaardenes, saa maa det ogsaa nu være Godsejeren tilladt ved Udskiftningen af de Byer, hvor aldeles ingen jordløse Huse ere, eller hvor disses Antal er ringere end Gaardenes, under ovennævnte i Forordningen anførte Vilkaar at fratage Gaardslobberne (dog ingen over 3 høist 4 Tdr. Land, undtagen hvor Gaardslobden maatte være af saa betydelig Størrelse, at den kunde taale at miste Jord til tvende Huslobber) saa megen Jord, at Husenes Antal kunde blive i det mindste lige med Gaardenes.“

Plakat af 26de November 1800 og Forordningen af 25de Juni 1810. Det bestemtes her, at der ved Udskiftningen af Bøndergaarde paa over 2 Tdr. Hartkorn skulde blive en Hovedparcel tilbage paa 2 Tdr. Hartkorn, og ved Udskiftning af Gaarde paa mellem 1 og 2 Tdr. Hartkorn en Hovedparcel paa 1 Td. Hartkorn, medmindre alle Parcellerne enten særskilt bebygges eller henlægges til forhen jordløse Huse.

Forordningen af 25de Marts 1791 §§ 1—6 tillod en Jorddrot at nedlægge en Bøndergaard og henlægge dens Jorder under andre Bøndergaarde, naar han naaget Gaarden har været opbudt paa den i Forordningen nærmere beskrevne Maade, ikke kunde erholde en Fæster til samme; dog skal han paa den nedlagte Gaards Grund opbygge 2 ny Huse, hvert med et Tilliggende af 6 Tdr. Land Middelfjord, hvorhos han skal tillægge hvert Hus i Byen, som ikke er forsynet med 3 Tdr. Land Middelfjord, saa megen Jord, at det erholder et saadant Tilliggende. Det tilføjes derhos, at Jorddrotten bliver ansvarlig for disse Huses bestandige Vedligeholdelse under Straf af 10 Rbd. til Sognets Fattigtkasse, ifald Huset bliver øde; hvilken Mulkt igentages, naar han ikke inden en bestemt Tid, som ham dertil af Amtmanden forelægges, igen forsyner de ødeblevne Huse med Beboere.

Ifølge samme Forordnings § 7 kan en Jorddrot nedlægge Bøndergaarde, naar han enten deler sammes Jorder mellem Beboere af jordløse Huse eller anvender dem til Bølsfæder og ny Huse.

Stovforordningen af 27de September 1805 § 11 tillader Jorddrotten at nedlægge enkelte Bøndergaarde for at indtage sammes Jorder til Stovs Fredning og Opæstning, blandt andet paa Vilkaar, at der i hver nedlagt Gaards Sted indrettes tvende ny Huse med Tillæg til hvert af 3 Tdr. Land Middelfjord, for hvilke Huses bestandige Vedligeholdelse Jorddrotten bliver ansvarlig under den i Forl. af 25de Marts 1791 § 3 fastsatte Straf.

Ved fgl. Resolution af 14de December 1791 blev Rentekammeret bemyndiget til ad mandatum at bevilge Nedlægning (og Sammenlægning) af udskiftede Bøndergaarde, blandt andet paa Betingelse af, at der skulde indrettes til bestandig Vedligeholdelse 2 ny Huse, og at der skulde tillægges disse saavel som ethvert Hus i Byen, som ikke alt havde saadant Tilliggende, 3 Tdr. Land Middelfjord.

Endvidere kan mærkes, at det i de Bevillinger, som fra 1784—1807 jævnlig bleve meddelte Sæbegaardssejerne til at sælge Bøndergodset, uden at Sæbegaarden derved tabte sine Rettigheder som komplet Sæbegaard, bl. a. blev gjort til Betingelse, at der ved Udskiftningen skulde være tillagt Husmændene hver 3 à 4 Tdr. Land Middelfjord, jfr. Rentekammer-Circulærer af 21de December 1784, 2den August 1785, 19de Marts 1791 og 15de Marts 1800, samt at der ofte ved de saakaldte Høverbevillinger blev forlangt Oprettelse af Pligthuse.

For at det kunde paases, at de i Bevillinger til Gaardes Nedlægning og Sammenlægning bestemte Vilkaar om Oprettelse af Huse bleve fyldestgjorte, blev det ved Rentekammer-Circulære af 17de Maj 1803 paalagt Amtmændene at afgive aarlige Indberetninger herom, ligesom det allerede ved Rentekammer-Prom. af 8de August 1778 og 6te Marts